

R O Z S U D O K
V M E N E S L O V E N S K E J R E P U B L I K Y

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. E. a sudcov JUDr. E. a JUDr. A. v právnej veci žalobkyne **L.**, bývajúcej v N., zastúpenej JUDr. S., advokátom v N., proti žalovaným **1/ R.**, bývajúcemu v B., zastúpenému Advokátskou kanceláriou S., so sídlom v B., IČO: X., **2/ Ing. R.**, bývajúcemu v B., **3/ Mgr. V.**, bývajúcej v B., **4/ Ing. T.**, bývajúcemu v N., **5/ Mgr. M.**, bývajúcej v N., žalovaní **2/ až 5/** zastúpení Advokátskou kanceláriou M., so sídlom v B., IČO: X., **6/ B.**, so sídlom v N., IČO: X., zastúpenej JUDr. P., advokátom v N., **o určenie predmetu dedičstva**, vedenej Okresným súdom Nitra pod sp. zn. 10 C 108/2008, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 11. apríla 2013 sp. zn. 9 Co 294/2012, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie žalobkyne **z a m i e t a .**

Žalovaným **1/ - 5/** náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva

Žalobkyňa je povinná zaplatiť žalovanej **6/** náhradu trov dovolacieho konania v sume 81,44 Eur k rukám advokáta do 3 dní.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Nitra v poradí tretím rozsudkom z 30. mája 2012 č.k. 10 C 108/2008-341 určil, že nehnuteľnosť označená GP č. X. z 19. mája 2008 ako parc. č. X. orná pôda o výmere 5.000 m², kat. úz. Z., patrí do dedičstva po K., nar. X., zomrelej X.... Zároveň vyslovil, že GP č. X. z 19. mája 2008 tvorí neoddeliteľnú súčasť rozsudku. Rozhodnutie o trovách konania si ponechal na samostatné rozhodnutie. Dospel k záveru, že žalobkyňa má naliehavý právny záujem na podanej žalobe (§ 80 písm. c/ O.s.p.), pretože pokiaľ jej súd vyhovie, bude sporná parcela predmetom dodatočného dedičského konania a žalobkyňa bude jednou z dedičiek. V konaní považoval za preukázané, že jej právni predchodcovia nadobudli do podielového spoluvlastníctva nehnuteľnosť zapísanú v pkn. vl. č. X. parc. č. X. lúka o výmere 1 ha. Výmer o vlastníctve pôdy spĺňa náležitosti listiny preukazujúcej vlastnícke právo, je vydaný príslušným štátnym orgánom s konkrétnym vymedzením prídelu a prídelcov, keď ustanovenie § 1 ods. 1 nariadenia č. 104/1946 Sb. n. SNR umožňoval vydať prídel ešte pred zaplatením prídelovej ceny a prídelová listina s poukazom na § 1 ods. 2 citovaného nariadenia je verejnou listinou, zakladajúcou vlastníctvo prídelcov. Predmetné rozhodnutie má charakter verejnej listiny, bolo vydané orgánom na to podľa zákona oprávneným a v medziach jeho právomoci, preto ho treba považovať za právne perfektné, a to bez ohľadu na prípadnú vecnú nesprávnosť, ktorá nemôže byť v súčasnosti skúmaná všeobecným súdom. Z obsahu spisu nevyplýva, že by došlo k zrušeniu výmeru, k strate alebo obmedzeniu vlastníckeho práva spornej nehnuteľnosti právnych predchodcov žalobkyne. Jeden z prídelcov previedol následne svoju polovicu nehnuteľnosti na právnu predchodkyňu žalobkyne kúpnu zmluvou, kde bol udelený súhlas národného výboru a táto bola aj registrovaná štátnym notárstvom. Súd považoval kúpnu zmluvu za platne uzavretú s účinkami prevodu vlastníckeho práva na kupujúcu. Zmluva bola uzavretá 9. júna 1956, registrovaná 28. mája 1958 a v decembri 1958 bol vypracovaný aj výkaz plôch, ktorým bola predmetná parcela rozdelená, pričom súd má za to, že skutočnosť, že parcela bola rozdelená neskôr, po podpise zmluvy, nebránilo jej zápisu do pozemkovej knihy. Rozhodnutie MsNV z 25. júla 1959 o tom, že sporná parcela prechádza do vlastníctva štátu, nemohlo vyvolať účinky prechodu vlastníckeho práva, lebo MsNV takýmto oprávnením nedisponoval. Rozhodnutie MsNV je tak bez právneho významu a ďalšie prevody vlastníckeho práva sú neplatné, pretože platne nemôže nadobudnúť vlastnícke právo právny nástupca, ak subjekt, od ktorého odvodzuje svoje vlastnícke právo k nehnuteľnosti, toto právo nikdy nenadobudol, teda ho ani nemohol ďalej platne previesť. Táto zásada sa vzťahuje aj na neskoršie rozhodnutie Obvodného pozemkového úradu, ktorý

vrátil časť spornej nehnuteľnosti v rámci reštitúcie. Súd tiež skúmal, či žalovaná 6/ nevydržala časť nehnuteľnosti, pričom dospel k záveru, že rozhodnutie pozemkového úradu bolo vydané v roku 2006, žaloba bola podaná v roku 2008, a teda neuplynula potrebná desaťročná vydržacia doba na nadobudnutie vlastníckeho práva vydržaním.

Krajský súd v Nitre na odvolanie žalovaných 1/ - 6/ rozsudkom z 11. apríla 2013 sp. zn. 9 Co 294/2012 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že žalobu zamietol. Z dokazovania vykonaného súdom prvého stupňa a to z pripojeného spisu Okresného súdu Nitra, sp. zn. D 219/96 odvolací súd zistil, že dedičmi po K. rod. G., zomr. X... sú: neb. J. a po ňom deti J., J. a Š., neb. M. a po nej deti L., O., Mgr. F., J. a V., O. a M.. Z takto zisteného skutkového stavu potom odvolací súd dospel k záveru, že návrhu žalobkyne nemožno vyhovieť, pretože účastníčkou tohto konania je len jedna z dedičiek po K., L., a teda účastníkmi tohto sporového konania nie sú všetci právni nástupcovia po nebohej poručiiteľke K., pričom dedičia majú postavenie tzv. nerozlučných spoločníkov. Z uvedených dôvodov odvolací súd napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa podľa § 220 O.s.p. zmenil a žalobu zamietol.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalobkyňa, ktorá navrhla rozsudok Krajského súdu v Nitre zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Nesúhlasila s názorom odvolacieho súdu, že v danej veci ide o tzv. nerozlučné spoločenstvo, a teda návrh mali podať všetci dedičia po poručiiteľke K.. Tento právny názor odvolacieho súdu nepovažuje za správny a to predovšetkým s poukazom na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 131/1999, z ktorého vyplýva, že ak rozhodnutie o dedičskom práve závisí od zistenia sporných skutočností, odkáže súd uznesením po márnom pokuse o zmier toho z dedičov, ktorého dedičské právo sa javí ako menej pravdepodobné, aby svoje právo uplatnil žalobou. Z tohto rozhodnutia tiež vyplýva, že postavenie nerozlučných spoločníkov (§ 91 odst. 2 O.s.p.) majú len tie osoby, ktoré súd odkáže na podanie žaloby ohľadom sporných skutočností v rámci prebiehajúceho dedičského konania. O taký prípad sa v tejto veci nejedná. Niet preto dôvodu vychádzať z toho, že je nerozlučnou spoločníčkou spolu s ostatnými dedičmi, že oni musia v tomto konaní vystupovať ako jeho účastníci. Ona návrh na zahájenie tohto konania nepodala počas prebiehajúceho konania o dedičstve po K., ani rozhodnutím súdu nebola odkázaná (v dedičskom konaní) na vyriešenie otázky, či zomrelá poručiiteľka v čase svojej smrti bola vlastníčkou tej nehnuteľnosti. Návrh podala ako plnoprávny občan v tom záujme, aby rozhodnutím súdu bolo určené, že táto nehnuteľnosť

patrí do dedičstva po zomrelej, ktorý výrok by znamenal to, že za vlastníkov nehnuteľnosti by nemohli byť považovaní žalovaní. Na takýto postup nepotrebuje poznať stanovisko a názory ostatných dedičov. Ak by tí nesúhlasili s tým, že do dedičstva po zomrelej poručiťke táto nehnuteľnosť nepatrí, mohli by svoj názor prejaviť v konaní o dedičstve tak, že by dedičstvo odmietli. Rozhodnutie, ktoré prijal odvolací súd je v rozpore aj s článkom 46 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Žalovaní 1/ až 6/ vo vyjadrení k dovolaniu navrhli dovolanie zamietnuť, lebo napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu je vecne správne.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie podala účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), ktorá je riadne zastúpená (§ 241 ods. 1 O.s.p.), proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu v rozsahu podľa § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne nie je dôvodné.

Z ustanovenia § 236 ods. 1 O.s.p. vyplýva, že dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Dovolanie je tiež prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej (§ 238 ods. 1 O.s.p.).

Podľa ustanovenia § 241 ods. 2 O.s.p. dovolanie možno odôvodniť len tým, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237, b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

Najvyšší súd Slovenskej republiky je oprávnený rozhodnutie odvolacieho súdu preskúmať len v rozsahu, v ktorom bol jeho výrok napadnutý, pričom je viazaný uplatneným dovolacím dôvodom, vrátane toho, ako ho dovolateľ obsahovo vymedzil (§ 242 ods. 1 O.s.p.). Dovolací súd nie je viazaný rozsahom dovolacích návrhov v prípadoch uvedených

v ustanovení § 242 ods. 2 písm. a/ až d/ O.s.p.. Ak nejde o vady uvedené v § 237 O.s.p. neprihliada na vady konania, ktoré neboli uplatnené v dovolaní, iba že by tieto vady mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 242 ods. 1 O.s.p.).

Uvedené zákonné ustanovenie § 237 O.s.p. pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu (rozsudku alebo uzneseniu) odvolacieho súdu, ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (ide tu o nedostatok právomoci súdu, nedostatok spôsobilosti účastníka byť účastníkom konania, nedostatok riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom).

Dovolateľka vady konania v zmysle § 237 O.s.p. v dovolaní výslovne nenamietala a ich existenciu nezistil v konaniach pred súdmi oboch nižších stupňov ani dovolací súd.

Z obsahu dovolania žalobkyne vyplýva, že uplatňuje dovolací dôvod v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p., t.j. že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Namietala nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom v otázke vecnej legitímácie. Nesprávnosť jeho právneho záveru odôvodnila tým, že viacerí dedičia netvorili nerozlučné spoločenstvo v konaní, ktorého predmetom je určenie predmetu dedičstva.

Právnym posúdením veci v zmysle vyššie citovaného zákonného ustanovenia je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Po preskúmaní veci dovolací súd dospel k záveru, že právne posúdenie veci odvolacím súdom, ktoré ho viedlo k zmene rozhodnutia súdu prvého stupňa, treba považovať za správne.

V prejednávanej veci ide o posúdenie vecnej legitímácie vo veci určenia predmetu dedičstva.

Základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky zaručuje, že každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Zmyslom práva na súdnu ochranu je umožniť každému reálny prístup k súdu a tomu zodpovedajúcu povinnosť súdu o veci konať. Ak osoba (právnická alebo fyzická) splní predpoklady ustanovené zákonom, súd jej musí umožniť stať sa účastníkom konania so všetkými procesnými oprávneniami, ale aj povinnosťami, ktoré z tohto postavenia vyplývajú (por. nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky z 23. augusta 2001 II. ÚS 14/2001, z 13. novembra 2002 II. ÚS 132/02, III. ÚS 171/2006 z 5. apríla 2007).

Občianskoprávne vzťahy vznikajú z právnych úkonov alebo iných skutočností, s ktorými zákon vznik týchto vzťahov spája (§ 2 ods. 1 Občianskeho zákonníka).

Podľa § 460 Občianskeho zákonníka sa dedičstvo nadobúda smrťou poručiteľa. Predpokladmi dedenia sú a/ smrť fyzickej osoby, b/ existencia dedičstva, c/ spôsobilý dedič.

Z ustanovenia § 91 ods. 1 O.s.p. vyplýva, že ak je navrhovateľov alebo odporcov v jednej veci niekoľko, koná každý z nich sám za seba.

Ak však ide o také spoločné práva alebo povinnosti, že sa rozsudok musí vzťahovať na všetkých účastníkov, ktorí vystupujú na jednej strane, platia úkony jedného z nich i pre ostatných. Na zmenu návrhu, na jeho späťvzatie, na uznanie alebo vzdanie sa nároku a na uzavretie zmieru je však potrebný súhlas všetkých účastníkov, ktorí vystupujú na jednej strane (§ 91 ods. 2 O.s.p.).

O spoločné práva a povinnosti, ohľadne ktorých sa rozhodnutie musí vzťahovať na všetkých účastníkov konania, ktorí vystupujú na jednej strane a úkony jedného z nich platia aj pre ostatných sa jedná vtedy, ak podľa ustanovení hmotného práva je právo alebo povinnosť, o ktoré v konaní ide, nedeliteľnej povahy. Tak je tomu napr. v konaní

o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva patriaceho viacerým podielovým spoluvlastníkom, v konaní o neplatnosť závetu poručiťa, ktorý zanechal viac dedičov, v konaní o popretie rodičovstva a podobne (por. R 1/1975).

Ak bolo v konaní o dedičstve právoplatne rozhodnuté o dedičstve, je toto rozhodnutie súdu záväzné (§ 159 ods. 2 v spojení s § 135 ods. 2 O.s.p.) a súd je povinný z tohto rozhodnutia vychádzať aj pri prejednávaní a rozhodovaní iných vecí.

Najvyšší súd Slovenskej republiky poukazuje na to, že určovací návrh spočívajúci v tom, že vec (hnutelná alebo nehnuteľná) patrí do dedičstva po poručiťovi, a teda že ju poručiťel vlastnil v okamihu svojej smrti, môže uplatňovať (je vecne legitimovaný) len ten, koho práv a povinností sa takéto určenie týka. Takouto osobou môže byť len ten, kto je poručiťovým dedičom, prípadne jeho právnym nástupcom.

K nadobudnutiu dedičstva však nedochádza len na základe smrti poručiťa. Právna úprava dedičského práva vychádza z princípu ingerencie štátu pri nadobúdaní dedičstva. Okrem iného predpokladá aj to, že dedičstvo po poručiťovi musí byť súdom prejednané a rozhodnuté, konanie o dedičstve začína aj bez návrhu a v konaní o dedičstve musí byť prejednaný tiež majetok, ktorý nebol známy pri pôvodnom prejednaní a rozhodnutí o dedičstve. Podľa rozhodnutia súdu o potvrdení dedičstva alebo o vyporiadaní dedičov sa dedičstvo nadobúda s účinnosťou ku dňu smrti poručiťa. V dobe od smrti poručiťa až do potvrdenia dedičstva alebo vyporiadania dedičov právoplatným rozhodnutím súdu (§ 175p, § 175q, § 175 zca O.s.p.), tu teda nemôže byť istota, s akým výsledkom konanie o dedičstvo skončí, a to najmä, kto bude poručiťovým dedičom a ako bude vyporiadané dedičstvo medzi viacerých dedičov.

Ak zanechal poručiťel viac dedičov, sú až do právoplatného rozhodnutia súdu považovaní za vlastníkov celého majetku patriaceho do dedičstva. Z právnych úkonov týkajúcich sa spoločných vecí alebo majetkových práv patriacich do dedičstva sú oprávnení voči iným osobám spoločne a nerozdielne. Ich dedičský podiel vyjadruje mieru, akou sa na týchto právach a povinnostiach navzájom podieľajú a majú postavenie tzv. nerozlučných spoločníkov v zmysle § 91 ods. 2 O.s.p.

To platí aj v prípade, ak poručiteľ zanechal viac dedičov a ak nebolo dedičstvo medzi nimi ohľadne vecí, o ktoré ide v občianskom súdnom konaní, vedenom s inou osobou ako dedičom (ktorá nie je poručiteľovým dedičom) vypořiadané. Za stavu, že v pôvodnom dedičskom konaní nebol tento majetok známy (nebol predmetom dedičstva) a nebol v konaní o dedičstvo prejednaný, sú až do vypořiadania dedičstva ohľadom tejto veci všetci dedičia považovaní za vlastníkov tejto veci. Z právnych úkonov týkajúcich sa tejto veci sú oprávnení a povinní voči iným osobám spoločne a nerozdielne a majú postavenie vyplývajúce z ustanovenia § 91 ods. 2 O.s.p. (v tejto súvislosti por. tiež rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 45/2008, 3 Cdo 197/2010, 3 Cdo 222/2010, 1 Cdo 183/2009, 5M Cdo 15/2007, 3 Cdo 162/2005, 5 Cdo 406/2013). Pokiaľ žalobkyňa v odôvodnení svojho dovolania poukazovala na rozhodnutie Najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 131/1999, dovolací súd len poznamenáva na tomto mieste, že predmetnú vec nemožno aplikovať na prejednanú vec.

Preto záver odvolacieho súdu o nemožnosti vyhovieť návrhu z dôvodu, že účastníkmi tohto sporového konania bola len jedna z dedičov po K., L., a nie aj ostatní dedičia po nej, bol vecne správny.

Na základe uvedeného preto možno uzavrieť, že rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým zmenil rozhodnutie súdu prvého stupňa, ktorý návrhu vyhovel, spočíva na správnom právnom posúdení veci a dovolací dôvod § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. uplatňovaný žalobkyňou v dovolaní nie je daný.

Z uvedeného vyplýva, že dovolanie žalobkyne bezdôvodne vytýkalo odvolaciemu súdu, že jeho rozhodnutie nie je správne. Keďže dovolací súd nezistil ani vady konania podľa § 237 O.s.p., ani iné (v § 237 O.s.p. neuvedené) vady, ktoré by mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, uvedený opravný prostriedok rozsudkom zamietol (§ 243b ods. 1 O.s.p.).

V dovolacom konaní úspešným žalovaným vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti žalobkyni, ktorá úspech nemala (§ 243b ods. 5, § 224 ods. 1, a § 142 ods. 1 O.s.p.). Žalovaní 1/ až 5/ v dovolacom konaní uplatnili náhradu trov tohto konania, v lehote uvedenej v § 151 ods. 2 O.s.p. ju ale nevyčísľili; dovolací súd im nepriznal náhradu trov dovolacieho konania z dôvodu uvedeného v tomto ustanovení.

Žalovaná 6/ podala návrh na rozhodnutie o priznaní náhrady trov dovolacieho konania (§ 151 ods. 1 O.s.p.) a trovy tohto konania vyčíslila. Dovolací súd v zhode s doterajšou praxou vzal zreteľ k tomu, že právny zástupca žalovanú 6/ zastupoval už v konaní pred obomi nižšími stupňami súdov. Žalovanej 6/ preto priznal náhradu trov dovolacieho konania iba za úkon právnej služby advokáta, ktorú poskytol vypracovaním vyjadrenia k dovolaniu žalobkyne z 8. novembra 2013 [§ 14 ods. 1 písm. b/ vyhlášky č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení vyhlášky č. 184/2013 Z.z. (ďalej len „vyhláška“)]. Odmena za jeden úkon právnej služby predstavuje spolu sumu 81,44 Eur [t. j. 60,07 Eur (§ 11 ods. 1 písm. a/ vyhlášky) + režijný paušál 7,81 Eur (§ 16 ods. 3 vyhlášky) + DPH vo výške 20%, ktorá činí 13,56 € predstavuje spolu 81,44 Eur].

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 20. januára 2015

JUDr. Edita B a k o š o v á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Lenka Pošová